

* ЮВІЛЕЙ * ЮВІЛЕЙ * ЮВІЛЕЙ * ЮВІЛЕЙ * ЮВІЛЕЙ * ЮВІЛЕЙ * ЮВІЛЕЙ * ЮВІЛЕЙ *

Вчить фахівців милосердя

Міжнародна наукова спільнота готується до святкування 80-річного ювілею Синьова Віктора Миколайовича – доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України, почесного декана факультету спеціальної та інклюзивної освіти НПУ імені М. П. Драгоманова, заслуженого юриста України, президента ВГО «Української асоціації корекційних педагогів України».

Українська історія людиноцентризму пройшла досить короткий шлях, сповнений сміливих практичних спроб і гірких розчарувань і в результаті визначилася з методологічними та теоретичними засадами, які є найбільш перспективними для розробки продуктивних технологій корекційного навчання, виховання й розвитку дитини. На думку фундатора сучасної української корекційно-педагогічної науки В. М. Синьова, «досконале знання здобутків олігофренопедагогіки минулого, розуміння тенденцій її розвитку, зокрема, в Україні, дає підстави для визначення найважливіших напрямів і проблематики нових досліджень». Наголошуючи на важливості комплексного психолого-медико-педагогічного вивчення психіки всіх категорій дітей, вчений визначив предметні теми науково-дослідної роботи в галузі корекційної психопедагогіки, а саме: теоретико-методологічні та теоретичні основи, порівняльно-історичний аналіз, закономірності, принципи та технології ранньої діагностики, екологію дитинства, дослідження особливостей «соціальних ситуацій розвитку» дитини, пер-

них діяльнісних компонентів: потреби немовляти у спілкуванні з матір'ю, бажання чути її голос, відчуття її ласки.

Ідеї українського вченого Віктора Миколайовича Синьова про системний корекційно-педагогічний вплив на змістові, діяльнісні та особистісні компоненти інтелектуального розвитку учнів спеціальної школи, на основі активізації та формування логічного мислення школярів.

Підкреслюючи важливість інтеграції української психокорекційної педагогіки та психології у світовий науковий простір, В. М. Синьов підкреслив необхідність розробки інноваційних психолого-педагогічних досліджень з розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями та розладами аутистичного спектру.

Системний погляд вченого на організацію процесуальних корекційних заходів знайшов інноваційне впровадження і забезпечив формування методологічних принципів у сфері вивчення особливостей психічного розвитку дітей з розладами аутистичного спектру. Особливо важливими серед них є:

- принцип цілісного вивчення дитини у єдності її біологічних, психічних та

плексом наступних завдань:

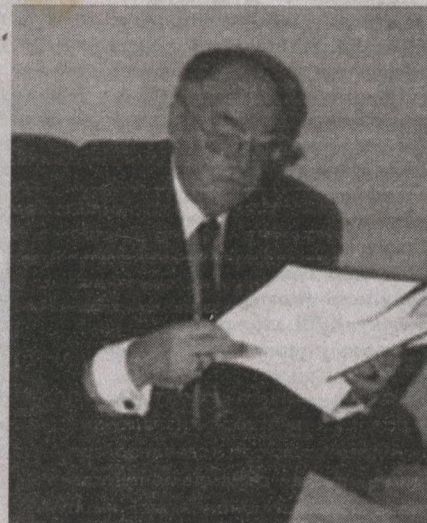
- забезпечення вирішення проблеми соціальної інтеграції розладами аутистичного спектру, враховуючи клінічні ознаки та властивості їх поліморфності;

- вивчення у різні вікові періоди розвитку дітей з розладами аутистичного спектру особливостей структури дизонтогенезу, з метою попередження вторинних порушень, диференціації ознак за рівнем, глибиною, силою їх проявів, подальшої психолого-педагогічної класифікації типів і забезпечення оптимістичного прогнозу на основі ефективної корекційної стратегії формування особистості;

- рання інтеграція та формування системи забезпечення корекційно-педагогічних заходів, спрямованих на пом'якшення включення в життя /інклюзю/ дітей з розладами аутистичного спектру;

- створення психолого-соціальних умов для співпраці з батьками та близькими до дитини людьми;

- визначення можливостей, здатностей, здібностей дітей з розладами аутистичного спектру, з метою формування

прояви, яке співвідношення між первинними та вторинними порушеннями і які корекційно-компенсаторні засоби сприятимуть подоланню цих порушень.

У контексті проблеми інклюзивного навчання дітей з інтелектуальними порушеннями та розладами аутистичного спектру, В. М. Синьов неодноразово зазначав на важливості наближення до найкращих світових стандартів соціалізації осіб з інтелектуальними порушеннями та розладами аутистичного спектру. Вчений вважає, що таке наближення забезпечить перехід від інституціалізації до інтеграції; активізує наукові дослідження і розширить практику інтегрованого та інклюзивного навчання дітей з інтелектуальними порушеннями та розладами аутистичного спектру.

Перспективне бачення Віктором Миколайовичем Синьовим позитивних на-

них ситуацій розвивати дітини; перспективне позашкільна особистості дитини, соціальна позашкільна адаптація, питання соціалізації, інтеграції та інклюзивності навчання; особливості виховання дітей в соціальному оточенні; корекція характерологічних особливостей: вивчення психології дитини, діагностика та оптимістичність прогнозу розвитку; професійна діагностика та профвідбір з перспективою працевлаштування; особливості корекційного виховання та розвитку особистості дитини; наступність та системність у діяльності спеціальних освітніх і реабілітаційних установ; підготовка спеціаліста в системі професійної компетентності та особистісної придатності для роботи з дітьми; педагогіка соціальної спрямованості; зміст, організаційні форм і технології спеціальної освіти тощо.

Просвітницьке, наукове, викладацьке життя академіка В. М. Синьова пов'язане зі становленням, розвитком спеціальної психолого-педагогічної науки. Він надзвичайно багато зробив і продовжує працювати над втіленням вище означених напрямів у теорію та практику корекційного навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами.

За стислим, але містким визначенням академіка НАПН України В. М. Синьова, розлади аутистичного спектру – це порушення зв'язків із навколишнім світом за умови збереження основних механізмів сприйняття й опрацювання інформації за браком потреби у спілкуванні, первинною ланкою якого є порушення емоційно-позитивної діяльності з матір'ю. Позичуючи думку вченого, слід зазначити, що дитина зазвичай отримує інформацію від навколишнього середовища, яким для неї є домашні умови та спілкування з матір'ю. Внаслідок цього відбувається процес становлення осно-

вних властивостей, свідомого поведінкового, індивідуально-неповторного і соціально-стереотипізованого;

- генетичний принцип вивчення дитини, що передбачає вплив на неї за рахунок одночасного застосування вивчення, навчання, виховання і розвитку;

- принцип ранньої діагностики з подальшою оптимізацією та індивідуалізацією раннього корекційного втручання у процеси розвитку та соціалізації дитини;

- принцип врахування адаптивних потенційних можливостей дитини;

- принцип превентивної психолого-медико-педагогічної корекції, спрямованої на попередження ймовірного явища соціального відчуження дитини;

- принцип забезпечення прогностичної функції корекційної роботи з дітьми.

Характеризуючи сучасний етап еволюції системи спеціальної освіти, Віктор Миколайович Синьов, серед його важливих ознак, виділяє подальшу диференціацію категорій дітей з інтелектуальними порушеннями та пропонує шляхи створення умов для їх диференційованої освіти, підтверджуючи цим актуальність психолого-педагогічних досліджень інших дизонтогенетичних типів, в структурі яких наявні порушення інтелектуального розвитку. Безпосередньо це стосується дітей з розладами аутистичного спектру в контексті вирішення питань якнайкращого об'єднання зусиль представників різних наук – психології, медицини, педагогіки, соціології тощо. Таке об'єднання сприятиме збагаченню методологічних і теоретичних засад для розробки продуктивних технологій корекційного навчання, виховання та розвитку людини на різних вікових етапах соціалізації. Структурно ця теза вченого може бути представлена ком-

плексом мотивів до співпраці з дорослими та дітьми, обрання сфери інтересів, інтелектуалізації найбільш бажаної діяльності;

- забезпечення перспективності та цілісності всіх етапів навчання і виховання дітей з розладами аутистичного спектру, на основі впровадження новітніх корекційних технологій, розроблених з урахуванням особливостей їх психічної сфери;

- переформатування окремих видів діяльності до готовності дітей з розладами аутистичного спектру сприймати та виконувати їх;

- використання характерологічних ознак у процесі корекційної роботи з дітьми з розладами аутистичного спектру.

Дослідження В. М. Синьова є одним з найгрунтовніших в корекційній педагогіці щодо доцільного вирішення проблеми корекційної спрямованості навчання дітей з інтелектуальними порушеннями. Проведені ученим аналіз і систематизація методологічних стратегій, засад, думок з різних наукових сфер, вперше представлені в психокорекційній педагогіці новою теорією цілісного впливу на діяльнісний, змістовий і особистісний компоненти інтелекту. Така системна тріада дозволяє по-іншому розглянути проблему корекційної роботи з аутичними дітьми з урахуванням їх інтелектуальних можливостей.

Академік В. М. Синьов, підкреслюючи цілісність психічної структури людини, зосереджує науковий пошук на інноваційну парадигму, яка полягає в обґрунтованій інтерпретації питання: що означають розлади аутистичного спектру, які мотиви та процеси лежать в основі як конструктивних так і деструктивних проявів поведінки таких дітей, які психологічні механізми стимулюють та гальмують ці

уково-практичних результатів спеціальних психолого-педагогічних досліджень стимулює нас до пошуку, обґрунтованості та впровадження в практику власних розробок корекційно-розвиткової роботи. Концепції та моделі корекційної допомоги, розроблені вченим, щиро подаровані всім, хто бажає ефективно здійснювати фахову допомогу людям із особливими освітніми потребами. Ці концепції складають методологічну перспективу для розширення вже накреслених напрямів дослідницького пошуку наукової школи Віктора Миколайовича Синьова: історичні аспекти становлення та розвитку системи спеціальної освіти; корекція поведінкових порушень у дітей з особливими освітніми потребами; емоційно-регуляторні аспекти розвитку; психологічні основи корекційного навчання і виховання; теоретичні та методичні засади діагностики і корекції агресивної та девіантної поведінки дітей з інтелектуальними порушеннями; проблеми професійно-трудова соціалізації.

Під науковим консультуванням професора Віктора Миколайовича Синьова, кафедра психокорекційної педагогіки продовжує відповідати на нові виклики, які постають перед сучасною спеціальною та інклюзивною освітою. Досвід ученого, ентузіазм, відданість справі, талант Учителя, притаманні Ювіляру, супроводжують нас на нелегкому шляху розбудови та реформування спеціальної та інклюзивної освіти. Бажаємо дорогому колезі залишатись нашим лідером, надихати колектив на нові наукові звершення, дарувати нам мудре слово підтримки та поради, запалювати нас власним вогнем творчості, віри в людину та добро.

**Д. І. Шульженко,
Г. С. Піонтківська**